

Çizgi Filmlerin Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılması Martine (Ayşegül) Örneği¹

Use Of Cartoons Movies In Foreign Language Teaching Martine (Ayşegül) Sample

Dr. Öğretim Üyesi Ali YAĞLI

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, ayagli@omu.edu.tr Samsun/Türkiye

ÖZET

Günümüzde çizgi filmler çocukların en çok seyrettikleri televizyon programları arasında yer almaktadırlar. Yerli ve yabancı birçok çizgi film çocukların eğitiminde de kullanılmaya başlamasıyla artık çizgi filmler sadece bir eğlence aracı değil aynı zamanda eğitim materyali olarak da değerlendirilmektedir. Kültür aktarımının yanı sıra iletişimsel yetilerin geliştirilmesinde çizgi filmler görsel-işitsel materyaller arasında hem ucuz hem de etkili bir materyaldir. Ayrıca yabancı dilde izlenen çizgi filmlerle çocuklar hızlı ve kalıcı öğrenmeye kapı aralamış olurlar. Çizgi filmlerin sağladığı görsel algılama çocukların hedef dilde bilmediği duymadığı birçok sözcüğü öğrenmede kolaylık sağlayacaktır. Çizgi filmler, yapımları gereği çok fazla görsellik taşıyan araçlar olduklarından dolayı iletilen konulardan çok bunların sunulmuş şekilleri çocukları etkilemektedir. Bu yüzden yabancı dil öğretiminde çizgi filmlerin kullanılması dikkat ve özen gösterilmesi gereken bir materyal olarak düşünülmelidir. Bu çalışmanın amacı, yabancı dil öğretiminde çizgi filmlerin dinleme, anlama ve konuşma becerilerine nasıl katkı sağladığını göstermek ve sevilen çizgi film Martine (Ayşegül) üzerinden bu becerilerin geliştirilmesinde karşılaşılan bazı sorunlara da çözüm aramaktır.

Anahtar Kelimeler: Çizgi film, Yabancı dil öğretimi, Martine (Ayşegül) örneği

ABSTRACT

Today, cartoons are among the most watched television programs of children. Since many domestic and foreign cartoons are being used in children's education, cartoons are no longer just an entertainment tool but also educational material. In addition to cultural transmission, cartoons with the development of communicative competence are both cheap and effective materials among audiovisual materials. In addition, children are quick to learn and learn permanently with cartoons watched on a foreign background. The visual perception of cartoons will make it easier for children to learn many words that they do not hear on the target. Because cartoons are vehicles that have a lot of visuals for their productions, the way they are presented affects children rather than the ones conveyed. Therefore, the use of cartoons in foreign language teaching should be considered as a material that should be given due attention and care. The aim of this study is to show how cartoon films contribute to listening, understanding and speaking skills in foreign language teaching and to find solutions to some problems in developing these skills through the popular cartoon Martine (Aysegul).

Key words: Cartoons, Foreign language teaching, Martine (Aysegul) sample

1.GİRİŞ

Küreselleşen dünyamızda yabancı dil öğrenimine gereksinim git gide artmaktadır. Zira bilgiye ulaşmada, teknolojiyi kullanmada yabancı dil bilmek artık büyük bir zorunluluk haline geldi. Hızla değişen dünyamızda çağın gerisinde kalmamak, gelişen teknolojiyi yakalamak için bir ya da birkaç dil bilmek gerekmektedir. Farklı uluslardan insanların birbirleriyle iletişim kurlmaları hiç şüphesiz bir yabancı dil aracılığıyla gerçekleşmektedir. Ülkeler arasında siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkiler hep yabancı dille sürdürülmektedir. Bu yüzden yabancı dil öğretimi tüm dünyada oluğu gibi ülkemizde de büyük önem arz etmektedir. Ülkemizde anaokulunda başlayan yabancı dil öğrenim süreci ilkökul, ortaokul, lise ve üniversiteyi de içerisine alan uzun bir süreç olmasına rağmen pek olumlu sonuç alınamamaktadır. Elbette bunun birçok nedenleri vardır. Tosun'a göre ana dilden yabancı dile geçişte araç, amaç, toplumsal işlev, ortam ve genel içerik gibi farklılıklar öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Anadil ortak iletişim amaçlı olduğu için herkes aynı dili konuşarak anlaşır. Yabancı dil özel iletişim amaçlıdır ve anlaşmak için herkes bu dili kullanmaz. Anadil ulus ve yurttaş olmak için zorunludur. Yabancı dil ise zorunlu değildir. Anadil her türlü ortam ve durumda geçerlidir, yabancı dil ise ancak belirli ortamlarda geçerlilik kazanır. Yabancı kişi ve kuruluşlarla

¹ Bu çalışma 21-22 Eylül 2018 tarihinde 2nd International Black Sea Conference on Language and Language Education adlı sempozyumda bildiri olarak sunulmuş ve yeniden genişletilmiş olarak düzenlenmiştir.

iletişim sağlamada olduğu gibi. Anadilinin öğretim ortamı hazır ve doğaldır. Yabancı dilin öğretim ortamı ise genellikle yapaydır. Anadil doğuştan itibaren başlar, doğal gelişir, kesintisiz sürer. Yabancı dil ise anadilinin kazanılmasından çok sonraları, belirli yaşlarda başlar; yapay gelişir, kesintili sürdürülür. Anadili alışkanlık oluşturur; doğal organlarımızdan elimizi ayağımızı nasıl kullanıyorsak dili de özel bilinçlilik durumuna girmeden kullanırız. Yabancı dil ise öğrenim boyunca anadilinin alışkanlıkları, farklı kültür, yapı, ses ve sözdizimi özelliklerinden kaynaklanan sürekli güçlüklerin yer aldığı, sistemi ve ailesi ayrı bir dildir, süreklilik ve bilinç gerektirir (2006: 35). Bu yüzden gereksinim hissetmeyen insanlar yabancı dil öğrenmeye karşı isteksiz bir tutum sergilerler. Yabancı dili herkese öğretmek yerine isteyene öğretilmesi daha faydalı olacaktır. Diğer alanlarda olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de başarıya giden yol sevmekten, isteyerek yapmaktan geçer.

Yabancı dil öğretiminde eğitim materyallerin kullanımını hiç kuşkusuz büyük önem arz etmektedir. Bu süreçte öğreten ve öğrenen yeterince eğitim materyallerinden faydalanıyor mu? Ya da materyalleri öğretmenler ve öğrenciler sınıf ortamında etkili bir şekilde kullanıyor mu? Bu soruların cevabı olumlu olmak zorunda, zira materyaller sadece eğitim-öğretime katkı sağlamakla kalmaz aynı zamanda öğrenmeyi de kolaylaştırır. “İyi seçilmiş materyaller öğrenim sürecini somut ve kalıcı kılar. Öğrenci hedef davranışa yaparak-yaşayarak ulaşır. Renkli görsel tasarlanmış araçlar öğrencinin dikkatini daha fazla çekeceği için sınıf ortamında sık sık kullanılması gerekir. Bu tür araçlar sayesinde sınıfta çoklu ortam oluşturulmasıyla öğretmen-öğrenci etkileşimi daha kolay hale gelir. Öğrenme ortamlarında bu materyaller öğrenciyi aktif hale getirerek, düşünmeye, araştırmaya, eleştirel yaklaşıma, iş birliğine ve sorumluluk almaya yönelir. Ders esnasında konuya ilgi uyandırarak dikkat dağınıklığını giderir. Bu yüzden sosyal bilimlerden fen bilimlerine, yabancı dilden ana dil öğretimine kadar birçok alanda çizgi filmler materyal olarak kullanılmaya uygundur” (Yağlı, 2017:115). Görsel işitsel eğitim materyalleri arasında çizgi filmler çocukların erken yaşta yabancı dil öğrenmeye başlamaları durumunda dil öğrenmeyi bir hayli eğlenceli ve kolay kılacaktır. Çocukların ihtiyaçları, bilişsel gelişimleri, ilgi alanları yetişkinlerden farklı olduğu için seçilen konu, yöntem ve teknikler daha fazla önem arz etmektedir. Çocukların ilgi alanlarının dışındaki konular onların dikkatini çekmeyeceği için öğrenmeyi bir hayli zorlaştırabilir. Çizgi filmi sevimli ve seyredilebilir kılan elbette ki kahramanıdır. Yabancı dil sınıflarında çocukların tanıdığı çizgi film kahramanları dikkat çekici olacağı için konuya odaklanmayı kolaylaştıracaktır. Bu da doğal olarak öğrenmeyi etkili hale getirecektir. Yabancı dilde izlenen çizgi filmler çocuğun sadece konuşma ve anlama becerisini geliştirmekle kalmaz aynı zamanda onu aktif öğrenme ortamına da çeker. Çizgi filmler çocuklara özgün bir ortamda birbirinden farklı konuşma ve duyma biçimleri sunar. Ayrıca anlamlandırılmada güçlük çekilen kavramları, deyimleri görsel ve işitsel olarak vücut diliyle aktaracağı için bu öğelerin öğrenimi daha kolay olur. “Zira ekrandaki figür çoğu zaman algıyı kolaylaştırır, zihinde anlam oluşmasına katkı sağlar. Çünkü görüntüyle sözler arasında bir yenileme yani tekrar vardır. Ekrandaki figür sayesinde çocuk hem diyalogu hem de öyküyü daha kolay anlar.” (Meysonnier, 2005: 11). *Ayşegül* çizgi filmleri bu konuda öğrencilerin önceden tanıdıkları, Türkçesini seyttikleri türden olduğu için yabancı dil öğretiminde kullanılabilecek özgün bir materyal olarak kullanılabileceğini söyleyebiliriz.

2. AYŞEGÜL ALBÜMLERİ NASIL DOĞDU?

Ayşegül, (Martine)1954 yılında Belçikalı usta çizer Marcel Marlier ile öykü yazarı Gilbert Delahaye'nin işbirliği sonucunda ortaya çıkmış dünyaca ünlü bir resimli öykü kahramanıdır. Asıl adı Martine olan kahraman Türkiye'de Ayşegül, İngiltere'de Debbie ve ya Emma, İtalya'da Cristina, Almanya'da Martina, Hollanda'da Tiny, Portekiz'de Anita gibi farklı isimlerle anılmaktadır. Albümleri tüm dünyada uzun yıllar beğenilerek okunan *Ayşegül* içerik olarak çocukların gündelik hayatlarında karşılaştığı olayların yanı sıra dostluk, yardımlaşma, hayvan sevgisi, çevre bilinci, doğa sevgisi gibi güncel konulardan oluşmaktadır. Güncelliğini yıllardır yitirmeyen bu serilerde çocuklar özlemine duyduğu hayata ve olaylara Ayşegül aracılığıyla yolculuk yaparlar. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de 1960'lı yıllardan günümüze kadar birkaç kuşak *Ayşegül* serileriyle büyüdü. O dönemin şartlarında Ayşegül'ün lüks hayatı, tatili, yolculukları, yaptığı etkinlikler kız çocuklarının

birçoğunun ulaşamayacağı ancak hayalini kurduğu türdendi. Günümüzde halen kız çocukları arasında hem hikâye kitapları hem de çizgi filmleri büyük beğeni toplamaktadır.

Ayşegül albümlerinin ilk kitabı Belçikalı Yayınevi Casterman tarafından 1954 yılında *Ayşegül Çiftlikte* (Martine à la Ferme) Fransızca olarak yayımlanmış, daha sonra da İngilizce ve Almancaya çevrilmiştir. Daha sonraki yıllarda 50'ye yakın ülke dillerine de çevrilen *Ayşegül* ülkemizde olduğu gibi o ülkelerin en çok sevilen kız ismiyle anılır olmuştur. "Yayımlandığı günden buyana *Ayşegül* albümleri küçük nüfusuna rağmen Belçika'da 65 milyon, diğer ülkelerde de yaklaşık 35 milyon satılmıştır" (Degné, 2010:8). Her ne kadar yayınevi Casterman'ın dağıtım ağı kuvvetli olsa da, bunda hiç şüphesiz yazar ve çizerin titiz çalışmasının payı büyüktür. *Ayşegül*'ün Türk okuyucuyla tanışması yayımlanmasından 11 yıl sonra, yani 1965 yılında olmuştur. 1997'de yazar Gilbert'in ölümünden sonra albümlerin yazarlığını *Ayşegül*'ün çizeri Marcel Marlier'in oğlu Jean Louis devam ettirmiştir. Marcel Marlier 2000'de Marsık Yayınları'nın davetlisi olarak Tüyap Kitap Fuarına gelmiş ülkemizdeki *Ayşegül* hayranlarının yoğun ilgisiyle karşılaşmıştır. Fuar boyunca okuyucularına *Ayşegül*'ün orijinal çizimlerini hediye ederek onların sevgisini kazanmıştır. Kitaplar genellikle *Ayşegül Okulda*, *Ayşegül Çiftlikte*, *Ayşegül Seyahatte*, *Ayşegül Hayvanat Bahçesinde*, *Ayşegül Denizde* gibi isimlerle kahramanın hayatından kesitleri içeriyor. Sümer, Alpagut, Aksoy, Marsık gibi yayın evleri seriyi ülkemizde ilk yayımlayan yayınevleridir. Bazen seri *Küçük Ayşegül* ismiyle de yayımlanmıştır. Yapı Kredi Yayınları da 2011'den itibaren *Ayşegül* serisini yeniden yayımlayarak Türk okuyucusuna sundu (www.edebiyathaber.net).

Resim 1. *Ayşegül*'ün Fransızca ve Türkçe albüm kapağı

2.1. İdeal Çocuk *Ayşegül*

Ayşegül'ün 1954'ten sonra başlayan maceraları çoğunlukla albüm şeklinde renkli, göz alıcı ve albenisi yüksek formatla okuyucuya sunulmuştur. İlk öykü *Ayşegül Çiftlikte* büyük beğeni toplamış bir sonraki öyküler için yazar ve çizerini cesaretlendirmiştir. Tamamı 60 albümden oluşan öykülerin ana kahramanı *Ayşegül* ve arkadaşlarıdır. *Ayşegül*, 6-7 yaşlarında, iri mavi gözleri, kumral atkuyruğu şeklinde toplanmış saçları ve göz alıcı elbiseleriyle karakterler arasında hemen göze çarpar. O, ailesi ve kardeşleriyle birlikte güzel bir evde yaşar. Uysal, akıllı, becerikli, adeta her şeyden anlayan, içerisinde hep yeni şeyler öğrenme aşkı taşıyan hamarat bir kızdır. Bir bakıma *Ayşegül* 19. yüzyıl romantik edebiyatının uysal, güzel, akıllı ve idealleştirilmiş kızların mirasçısı gibidir. *Ayşegül*'ün maceralarına baktığımızda başarısızlık adeta yok gibidir. Kahramanımız her etkinliği çok iyi bilir: ata biner, güzel resimler yapar, aşçılıkta iyidir, en zor ev işlerinin altından kolayca kalkar, gemiyle, uçakla yolculuklar yapar, arkadaşlarıyla oynadığı oyunlarda çok yeteneklidir. Hayatında başarısızlıkları olan çocuklar *Ayşegül*'le kendini kıyaslayarak bu ideal kahramanı kıskansa da onun

maceralarını hep imrenerek izlerler. İdeal çocuktan ideal toplum yaratmayı hedefleyen kurgunun başarı imajı aileleri de tehlikeli bir elit yapıya doğru zorlamaktadır. Ayşegül'ün etrafında gelişen olayların resimlemesi o kadar güzel, o kadar canlı ki, bir şekilde kitapla buluşan çocuğu gerçekmiş gibi görünen yanılısamanın içine rahatça çekebilmektedir. Çocuk resimdeki karakterlere, onların giysilerine, kullandıkları eşyalara, yaşadığı evlere, kasabalara, köylere baktıkça elbette kendi içerisinde bir burukluk hissedecektir. Ancak eğlendirici olması, kolay okunması, resim-metin birlikteliğinin uyumu, albümün kaliteli baskısı *Ayşegül*'ü çocuklara sevdiren diğer unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır. Çizer "Marlier'in başarısının altında yatan en önemli unsur Ayşegül resimleri üzerinde çok titiz çalışmasındandır. Adeta her uzvu çok iyi bilen bir anatomi uzmanı gibi vücut hatlarını"(Dupièreux, 2010:2) elbiselerdeki kıvrımları, jest-mimikleri, mekan içerisindeki eşyaları en ince detaylarıyla yansıtmıştır. Ayşegül'ün uyumlu, pek kimseyle tartışmaması, iyi kalpli ve duygusal oluşu bir bakıma yazar ve çizerin uyumlu karakterleriyle de ilgilidir. *Ayşegül* albümlerinin en önemli özelliği bir çok ülkede anneyle kızı veya nineyle torunu arasında nostaljik bir bağ oluşturmasıdır. Özellikle "Fransa ve Belçika'da bazı aileler çocuklarının özel günlerinde *Ayşegül* albümlerini satın almakta hatta kendi okudukları eski *Ayşegül* albümlerini kızlarına ve torunlarına saklayarak nesiller arası kültürel bir bağ oluşturmaktadırlar" (Desobray, 2010: 10). Ayrıca az sayıda da olsa kızına veya torununa Ayşegül serilerini okuyarak birlikte vakit geçiren aileleri de unutmamak gerekir.

Yapılan çalışmalar çocuklarına kısa öykü kitapları okuyan, resimli kitaplarla çocukların yakın ilişkiler kurmasını sağlayan anne babaların çocuklarının okuma yazmada daha başarılı olduklarını göstermektedir. Beynin hızlı gelişen dönemi içerisinde okuma yazma becerisi için ilk girişimler bebeğin bazı nesnelere tanıma ve resimlerle ilgilenmeye başlama dönemi olan 6 ya da 7. ayından sonra başlatılabilir. Bu dönemde bir öykü okumaktan ziyade resimleri göstermek ve adlarını söylemek veya seslerini çıkarmak uygun bir uyarandır. Bu çocuk için dikkatlerin dil uyarıcı görüntülere yoğunlaştığı eğlenceli bir sürece, anne baba içinde iyi bir iletişim kurma ve birlikte zaman geçirme fırsatına dönüşür. Bu etkinlik esnasında çocuk anne kucağının vermiş olduğu güvenle kitaba dokunur, parmakları ile ince motor hareketlerle sayfaları çevirir, ağzına alıp yoklar, merakını giderir ve bellek alıştırmayı yapar. Aynı kitabı tanıdık sesler çıkararak tekrar tekrar karıştırmaktan zevk alır. Yazılar ve resimler çocuğun hafızasında tanıdığı, aşına olduğu nesnelere girerek kavram dağarcığının genişlemesine yardım eder. Bu şekilde kitap çocuğun en sevdiği oyuncak haline gelir (Beyazova, 2006: 533).

2.2. Ayşegül Albümlerinin Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılması

Ayşegül çizgi filminin yabancı dil öğretiminde kullanılmasına geçmeden önce *Ayşegül* resimli öykülerinin de yabancı dil öğretiminde kullanılabileceğinden kısaca bahsetmek yerinde olacaktır. Zira resimli öykü kitapları yabancı dil öğretmenleri ve öğrenciler için kolay ulaşılan bir materyaldir. Resimli kitapların değerini artıran en önemli unsurlardan biri konu bağlamında gelişen resim metin ilişkisidir. Bazı resimli kitaplarda metin ön plana çıkarken bazılarında ise resim ön plana çıkarılmaktadır. Resmin ön plana çıktığı, her sayfada birkaç cümleyle kısa tutulan öykü çocuğu kitaba alıştırmada ve onun öyküyle diyalog kurmasında diğerine göre daha avantajlıdır. Çocuklukta alışkanlığı kazanılan resimli hikâye kitapları yabancı dil öğretiminde etkin bir materyal olarak kullanılabilir. Resmin metni desteklediği bu tür, yabancı dil öğretiminde öğrencinin okuma, anlama, yazma ve konuşma gibi temel becerilerinin gelişmesine önemli katkılar sağlar. Yabancı dil öğretimi aşamasında hem ekonomik hem de pratik olması açısından öğrenciler ve öğretmenler için resimli hikâye kitapları önemli bir materyaldir.

Yabancı dil öğretiminde resimli hikâye kullanımı diğer edebi türlere göre daha fazla öne çıkmaktadır. Zira resimli hikâyeler romanlardan daha kısadır ve bu yüzden öğrenci az zamanda daha farklı konularda okumalar yapabilir. Ayrıca sınıfta sınırlı zaman içerisinde yapılabilecek aktiviteler içerisinde en uygun ve pratik olanıdır. Hikâyeler diğer türlere göre daha kısa olduğu için öğretmen daha kısa sürede öğrencilere sunup, onların aktif katılımını sağlayabilir. Hikâyeler, geçmişten günümüze her yerde insan ihtiyaçlarını, duygularını ve problemlerini yansıtır ve tüm insanlara hitap

eder. Bu sebeple herkes kendinden bir parça bulabilir. Hikâyeler, tek oturumda okunabileceği için konu bütünlüğü bölünmeden, derslerde daha pratik ve etkili bir şekilde kullanılabilir. Öğretmenleri tarafından kolaylıkla bulunabilir materyaller olup her yaştan, her seviyeden öğrenci için uygun olarak seçilebilir. Hikâyeler, etik ve ahlaki temeller üzerinden oluşmasıyla, dili düzgün ve kuralına uygun şekilde yazılmasıyla öğretmenler ve öğrenciler tarafından tercih edilmektedir (Aktaran, Şahin: 2016: 22).

Hikâye kitapları çocuklara dil edinimi kazandırmasının yanı sıra sosyal ve kültürel kazanımlar da aktarmaktadır. Ders kitabının dışına çıkarak öğrenciye bir rahatlama aynı zamanda bir motivasyon unsuru olarak da düşünülebilir. Ayşegül albümleri çocuklara bu rahatlama ve motivasyonu sağlayacak yabancı dil materyali olarak tercih edilebilir. Öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesinde örnek metinden yola çıkarak bir benzeri oluşturulabilir. Öyküde geçen birbirinden farklı ilginç olaylar, duygu ve düşünceler sadece öğrencilerin hayal gücünü geliştirmez aynı zamanda onlara farklı bakış açıları da kazandırır. Kendi öyküsünü kurgulayabilme yeteneği kazanarak yeni senaryolar yazabilirler. Öykü yeniden drama olarak yazılıp sesli okumalarla hem eğlenceli hem de öğretici olabilir. Doğrudan anlatım, dolaylı anlatım, sıfat zarf ve fiil taramaları yapılarak okuma daha eğlenceli hale getirilebilir. Kırkgöz (2012) yaptığı çalışmada, öğrencilerin İngilizce dilbilgisi ve kelime bilgilerini pekiştirmek ve yaratıcı yazma yeteneklerini geliştirmek amacıyla, kısa öykülerin İngilizce müfredatına nasıl ilave edilebileceğini incelemiştir. Çalışma, İngilizce hazırlık programı almakta olan 21 Türk üniversite öğrencisiyle birlikte yürütülmüştür. Öğrencilerin dil gereksinimlerine uygun olan kısa öykülerden seçmeler, İngilizce müfredatına ilave edilmiştir. Sunum, inceleme ve takip etme aşamalarından oluşan üç basamaklı model ile her öykü, verilen görevler çerçevesinde öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımını gerektiren öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımına odaklanarak uygulanmıştır. Öğrencilerin günlüklerinden ve yazılarından edinilen bilgiler, dersin genel değerlendirmesini yapabilmek için uygulanan bir yıl sonu öykü algılama sormacası ile tamamlanmıştır. Bulgular kısa öykülerin kullanımının, öğrencilerin dil bilgisi ve kelime bilgilerini güçlendirmede etkili ve anlamlı katkılar yaptığını ve öğrencilerin yazılarında daha yapıcı ve yaratıcı olmalarını sağladığını gösterirken öğrencileri sınıfın sıkıcı rutin ortamından uzaklaştırdığını göstermiştir(Akt, Şahin,2016: 62).

Ayşegül albümlerindeki öyküler kısa ve güncel konulardan oluştuğu için öğrencilerin daha çok dikkatini çekebilecektir: *Ayşegül Alışveriş Yapıyor*, *Ayşegül Küçük Anne*, *Ayşegül Ormanda*, *Ayşegül Doğum Günü Kutluyor*, *Ayşegül Esrarengiz Komşu*, gibi serilerde olaylar genellikle Ayşegül etrafında gelişerek sonuca bağlanır. Dil sade ve akıcı olduğu için okunması ve anlaşılması kolaydır.

3. ÇİZGİ FİMLERİNİN YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KULLANILMASI

Yabancı dil öğretiminde kullanılan görsel, işitsel materyaller öğrencilerin farklı duyu organlarına hitap ederek öğrenmeyi etkili ve kalıcı kılarlar. Yabancı dil öğretiminde hedef kültürün de öğrencilere aktarılması gerektiği için otantik materyallerin yabancı dil öğretiminde kullanımı büyük bir önem arz eder. Öğrencileri motive etmesi, gerçek hayattaki durumları sınıfa taşınması, kültür aktarımına katkı sağlaması ve ilgi çekici olması otantik materyallerin en önemli avantajları arasındadır. Ülkemizde araştırmacılar yabancı dil öğretiminde kullanılan materyalleri sayarken genellikle ders kitapları, televizyon, bilgisayar, akıllı tahtalar, resimler, afişler, reklam panoları, cep telefonları, tabletler diye sıralarlar. Ancak çizgi filmlerin bu alanda tüm dünyada kullanılan en ucuz ve de yaygın bir materyal olduğundan pek bahsetmezler. Çizgi film öğrencileri hem eğlendiren hem de kolay öğrenmeyi sağlayan bir materyal olduğu için tüm dünyada eğitimciler tarafından sınıf ortamında kullanılmaktadır. Öğrencilerin, anlama, konuşma ve yazma gibi temel becerilerinin gelişmesine katkı sağlayabilir. Özgün bir doküman olan, çizgi filmler yabancı dil öğretmenlerine ve öğrencilerine oldukça yararlı çalışmalar yapma fırsatı sunar. Çizgi filmler, anlaşılması zor olan kavramları basitleştirir, somutlaştırır ve görsellik yardımıyla daha kolay anlama imkanı sağlar.

Kirch ve Speck-Hamdan'ın 2006 yılında yaptıkları araştırma da, çocukların yabancı dil öğreniminde çizgi filmlerin yerini ortaya koymaktadır. Anadile çevrilmiş ancak içinde hedef dilden iletiler içeren

(Dora gibi) çizgi filmlerle çocuklar farkında olmadan ve yabancı dili anlamak için fazla zorlanmadan dil öğrenmektedir. Tamamen yabancı dilde olan filmlerde ise çocukların motivasyonu ve ilgisi açısından filmin kolay anlaşılır olması, sade olması, filmde beden dilinin kullanılması gibi etkenlerin önemli olduğu tespit edilmiştir. İçeriğin kolay anlaşıldığı, ifadelerin görsel göstergelerle iyi desteklendiği filmlerde, duyduğunu anlama ve sözcüğü tekrar etme becerisinin daha iyi geliştiği görülmüştür. Bu tür çizgi filmi izleyen çocuklar tek tek sözcüklerin anlamını bilmeseler de duyduklarının anlamını görüntü sayesinde kavrayabilmektedir. Bunun yanı sıra yabancı filmlerin önce orijinalinin, çocukların izledikleri hakkında fikir yürütmesinden sonra, hedef izleyicilerin anadiline çevirisinin izletilmesinin, motivasyon, dinlediğini anlama, dil bilincinin oluşması, sözcük edinimi ve kullanımı açısından daha etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca çocuklar, izledikleri filmde hikayeyi sadece duymayıp aynı zamanda hikayenin içinde olurlarsa yabancı dili daha iyi öğrenmektedirler (Aktaran: Köprülü, 2016: 96).

Aytan ve Tuncel'in (2016) yabancılarla Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin işlevsel olarak kullanımıyla ilgili yaptıkları çalışmada çizgi filmlerin yabancı dil öğretimine olumlu katkı sağladığı sonucuna varmışlardır. Katılımcılar ilgili bölümdeki sorulara 186 doğru cevap verirken sadece 9 yanlış cevap vermişlerdir. Aynı şekilde seyrettikleri çizgi filme göre doğru fiilleri seçerek tamamlamaları gereken sorularda da başarı gösterdikleri tespit edilmiştir. İlgili sorulara toplam 142 doğru cevap verirken; sadece 8 yanlış cevap vermişlerdir. Katılımcılar görsel materyal ile yazılı metin arasında yüksek oranda doğru ve başarılı bir şekilde bağ kurabilmişlerdir. Aytan ve Tuncel bu sonuçlardan hareketle yabancılarla Türkçe öğretiminde çizgi film gibi doğru görsel materyallerin yaşa ve seviyeye uygun bir biçimde kullanıldığı zaman daha verimli ve işlevsel olabilecekleri kanısına varmışlardır. Çizgi filmler ve diğer görseller araçlar gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dersin daha zevkli geçmesine yardımcı olmakta ve dersin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.

Resim2. Aşegül Sınıf Temsilcisi (Çizgi film)

3.1. Aşegül Çizgi Filmi'nin Yabancı Dil Sınıfında Kullanılması

Çalışma Sayfası

Konu: Sınıf Temsilcisi Seçimi

Amaç: Anlama, Konuşma ve Yazma becerilerinin geliştirilmesi

Uygulama seviyesi: A2

Bu tür uygulamalarda iyi bir dinleme yapabilmek için sınıf ortamının kalabalık olmaması ve sessizlik büyük önem taşımaktadır. Bu tür filmler kısa bir öykü içerdiği için konusu giriş, gelişme, sonuç şeklinde ortaya çıkar. Ortalama 10-15 dakikalık bir süreyi kaplar. Filmler kısa sürdüğü için öğrenciler

de sıkılmaz. Ayşegül sınıf temsilcisi seçimi adlı çizgi film 11dk.37saniye sürmekte bu süre de öğrencinin duyduğunu unutmadan ifade edebilmesine büyük bir imkan sağlayacaktır. Öğrenciler için uygun ortam sağlandıktan çizgi filmin seyredilmesine geçilir. Filmi dikkatli seyredip seyretmediklerini ölçmek için anlama değerlendirmesi önce yapılmalıdır. Öğrencilerden en çok duydukları kelimeleri, en çok duydukları cümleleri defterlerine yazmaları istenerek vokabüler çalışması yapılabilir. Öğrenciler yazdıklarını kendi aralarında değiştirerek farklı hatırlamalar yapabilirler. Duruma göre film bir kez daha seyredilebilir. Öğretmen konuyla ilgili sorular sorarak öğrencilerden konuyu anlayıp anlamadıkları ölçülebilir. Sınıfta gördükleri eşyaların adları ve renkleri sorularak öğrencilerin dikkatleri ölçülebilir. Öyküdeki olumlu ve olumsuz davranışların neler olduğuyla ilgili sözel olarak bir artı /eksi çalışması yapılabilir. Emel ile Ayşegül arasında öğrencilerden soru cevap şeklinde bir karşılaştırma yapmaları istenebilir. Zira öyküde Ayşegül iyiliği Emel kötülüğü temsil ettiği için onlarla ilgili uygun sıfat çalışması yapılabilir. Öğrenciler karakterlerin sözlerini taklit ederek ve ezberleyerek cümle kurma yeteneklerini de geliştirebilirler. Öykü farklı mekanlarda geçtiği için buralar hakkında kısa bilgiler istenebilir. Sınıf temsilcisi seçiminde Emel'in propaganda çalışmasıyla Ayşegül'ün propaganda çalışmasının bir karşılaştırılması öğrencilerden istenebilir. Veya bu çalışma tahtada yapılarak tüm öğrencilerden gelen cümlelerle daha geniş bir değerlendirmeye sahip olunabilir. Öğretmen öğrencilerden öykünün sonunu nasıl farklı yapabiliriz üzerine bir soru cevap başlatabilir. Doğru /Yanlış oyunu olumlu olumsuz cümleler hazırlanarak yapılabilir. Yazma becerisi için tüm bu çalışmalar doğrultusunda öykünün bir eleştirisi ev ödevi olarak verilebilir. Veya öğrencilerden öyküyü son bir kez evde seyredip çizgi filmin metne dönüştürülmesi istenebilir. Farklı bir çalışma olarak da çizgi filmi çizgi romana dönüştürme çalışması yapılabilir: Önce ekran üzerinden resim kopyalamaları yapılır. Çıktı alındıktan sonra resimler öykü sırasında göre kesilir. Bir deftere yapıştırılırken boş konuşma baloncukları bırakılır. Kişilerin konuşma baloncukları ve karelerdeki metin boşlukları öyküden seçilen sözcüklerle doldurulur. Herkesin çizgi roman çalışması farklı olacağı için tek bir konudan farklı bakış açılarıyla geliştirilmiş birçok çalışma ortaya çıkmış olur. Ayrıca öğrencilerin bildikleri kıskançlık temalı benzer öyküler varsa bunlar üzerinde de durularak pratik yapma imkânı sağlanabilir.

Ayşegül'ün diğer çizgi filmleri de aynı şekilde yabancı dil öğretiminde öğretmenler ve öğrencilerin rahatlıkla kullanabileceği uygun materyaller arasında olabilir. Zira *Ayşegül* serileri çocukları ilgilendiren güncel hayattan bazı kesitleri içermesi, öğretici ve eğlendirici olmasıyla ön plana çıkmaktadır.

4.SONUÇ

Günümüzde teknolojik gelişmeleri izlemek, farklı ülke insanlarıyla ilişki kurmak, yeni bilgilere ulaşmak kısacası çağı yakalamak için artık birkaç dil bilmek zorunlu hale gelmiştir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel ve uluslararası ilişkiler hep yabancı dille yürütülmektedir. İyi bir yabancı dil bilmek elbette iyi bir eğitim süreciyle mümkündür. Bu bağlamda materyal kullanımı ön plana çıkmaktadır. Yabancı dil öğretimi aşamasında materyal kullanımı hiç şüphesiz sadece öğrenmeyi kolaylaştırmayacak aynı zamanda büyük oranda zaman tasarrufu da sağlayacaktır. Öğrenme ortamlarında uygun materyaller kullanmak öğrenciyi aktif hale getirerek, düşünmeye, araştırmaya, eleştirel yaklaşıma, iş birliğine ve sorumluluk almaya yöneltecektir. Çizgi filmler çocukların dil öğrenmeye başlamaları durumunda öğrenmeyi bir hayli kolay kılacak eğlenceli materyaller arasındadır. Çocukların ihtiyaçları, bilişsel gelişimleri, ilgi alanları yetişkinlerden farklı olduğu için seçilen konu, yöntem ve teknikler daha fazla dikkat gerektirmektedir. Hedef yabancı dilde izlenen çizgi filmler çocuğun sadece konuşma ve anlama becerisini geliştirmekle kalmaz aynı zamanda onu aktif öğrenme ortamına da çeker. Çizgi filmler sayesinde çocuklar özgün bir ortamda birbirinden farklı konuşma ve duyma biçimleri de kazanırlar. Ayrıca anlamlandırılmada güçlük çekilen kavramlar, deyimler çizgi filmlerle görsel ve işitsel olarak daha kolay hale gelir.

İyi hazırlanmış çizgi filmler çocuklara sadece dil edinimi kazandırmakla kalmaz aynı zamanda sosyal ve kültürel kazanımları da elde etmelerini sağlar. Çizgi filmler ders kitabı dışında öğrenciye bir

rahatlama ve motivasyon unsuru da olabilir. Ayşegül çizgi filmleri çocuklara bu rahatlamayı ve motivasyonu sağlayacak yabancı dil materyali olarak tercih edilebilir. Yabancı dil öğretimi aşamasında hem ekonomik hem de pratik olması açısından çizgi filmler önemli bir materyaldir. Çizgi filmler sayesinde

-Yabancı dil öğrenimi daha çekici hale gelir.

-Öğrencilerde ilgi uyandırarak algılamayı ve öğrenmeyi kolaylaştırır.

-Görselliğin yardımıyla çabuk hatırlama pekiştirilmiş olur.

-Öğrenmede zaman tasarrufu sağlanır.

-Öğrencilerin gördüğünü yorumlaması daha kolay hale gelir.

-Sınıf ortamına taşınması mümkün olmayan bilgiler, kavramlar çizgi film sayesinde daha da kolaylaşır.

-Farklı kültür ve medeniyetleri görerek ve duyarak sosyalleşme sağlanmış olur.

Bununla birlikte yabancı dil öğrenirken sınıfta yapılan dersler ve uygulamaların katkı olarak çizgi roman ve resimli hikâye kitapları, reklam afişleri, karikatür gibi farklı kaynaklara da başvurmak gerekir. Farklı materyallerden beslenmek öğrencinin sadece okuma, öğrenme konuşma sürecini hızlandırmaz aynı zamanda ona farklı bakış açıları ve farklı kültürel kazanımlar da sağlar.

KAYNAKÇA

Aytan,N., Tunçel, H .Yabancılar Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımı International Journal of Languages' Education and Teaching , Germany August 2015, 3/2, p. 235-246.

Beyazova, Ufuk.(2006). Kitap Çocuk İlişkisi, II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 04-06 Ekim, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Caroline, Desobray (2010) Une fillette qui rasure les mamies, Les Secrets de Martine, Mercredi 29 Septembre.

Degne, Michaël (2010) , Il est resté un grand enfant Les Secrets de Martine, Mercredi 29 Septembre.

Dupiereux, Thierry.(2010) Des Dessins Admirables, Les Secrets de Martine, Mercredi 29 Septembre.

Köprülü S., Günay. (2016) Erken Yaşta Yabancı Dil Öğreniminde Çizgi Filmlerin Yeri, Diyalog, 1: ss,88,98.

Meysonnier, Stephane (2005) Pourquoi et comment exploiter le support vidéo en classe de langue étrangère, IUFM de Bourgogne: Navers.

Şahin, Cem.(2016) Hikâyelerle Desteklenmiş Yabancı Dil Öğretiminin 4 ve 8. Sınıflar Düzeyinde Kelime Dağarcığı, Okuduğunu Anlama ve Yabancı Dile Karşı Tutumuna Etkisi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri ABD Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi,

Tosun, Cengiz (2006). Yabancı Dille Eğitim Sorunu Journal of Language and Linguistic Studies Vol.2, No.1, April.

Yağlı, Ali, (2017). Modern Bir Anlatı Sanatı Olarak Çizgi Roman, İstanbul, Kriter Yayınları.

<http://www.edebiyathaber.net/hic-buyumeyen-kahraman-aysegul/>Erişim tarihi:07.06.2018

<https://www.google.com.tr/search?biw=1366&bih=626&tbm=>